

יצחק גרינפילד גילה גרינפילד

מרחבי תודעה/פנים

20.5.17 - 27.4.17

'מקום לאמנות בקרית המלאכה'

תערוכתם של יצחק גרינפילד ושל גילה גרינפילד ב"מקום לאמנות" היא תערוכת מפגש בין אמנים – אב ובת החולקים ביניהם חוויות חיים, אהבות וזיכרונות – שיח בין אמנים המקצים מרחב אוטונומי זה לזה. השניים יוצרים, כל אחד בדרכו, עבודות בטכניקת קולאז' המהדהדות תכנים שונים מעולמם הפנימי, והם מפגישים בין מקורות השראה וגישות עבודה שונות.

עבודות הקולאז' של **יצחק גרינפילד** מהסדרה **אורות וקווים** המוצגות בתערוכה, נוצרו לאחר התכתבות ארוכת שנים של האמן עם אוצר סמלים מחיי הרוח והתרבות היהודיים. "החוויה של החיים היהודיים, מיתוס ופנטזיה, האותיות העבריות ושמות הקודש תמיד נכחו בחיי. סיפורים שאמי וסבתי סיפרו לי מאירופה הישנה, אודות אהבה והחמצה, ואיך לרפא את הלב על-ידי תפילה, היו חלק חשוב מעולם הילדות שלי", מעיד האמן.

יצחק גרינפילד החל ליצור קולאז' עוד בשנות ה-70 במקביל לטכניקות עבודה מגוונות ויצירתיות. "הדבקת חלקי ציור, הדפס או טייפ ליצירה אמנותית פותחת אפשרויות רבות ליצור רבדים בציור או להפגיש בין עולמות בעומק היסטורי ובפנטזיה", אומר האמן. בקולאז'ים המוקדמים יצר בעיקר בהשראת עירו ירושלים, באמצעות חומרי יצירה כגון כריכות ושרידי ספרים ישנים, פרטי קמעות יהודיים, חלקי הדפסים ופיסות נייר שונות – פריטים הנושאים איתם עקבות זמן ומקום. קולאז'ים מאוחרים יותר הניבו סדרות של עבודות גאומטריות בהשראת מוטיבים יהודיים. במגירת השידה בסטודיו ניתן למצוא מגוון מחומרי הגלם המשמשים אותו ביצירותיו, פריטים שמרביתם עברו טרנספורמציה מייעודם המקורי.

"לאחר שנים רבות של חיים בארץ מצאתי ספרים עבריים של קמעות ורפואה, ביניהם הספר 'רזיאל המלאך' והספר 'רפואה וחיים מירושלים'. קיבלתי במתנה עותק בכתב יד של הספר 'רזיאל המלאך' מאביה של אשתי צפורה, הרב שלום סיבהי [...]. פעמים רבות היו ספרים אלו מעוטרים באידאוגרמות – ציורים של סמל או סימן המבטא מושג שלם [...]. האידאוגרמות היהודיות כללו שמות מיסטיים מהקבלה, פסוקים מהתנ"ך, קטעי תפילה, קמעות, היפוכי אותיות שצורפו יחד למילים" מעיד יצחק גרינפילד.

בסדרה הנוכחית **אורות וקווים** המוצגת בתערוכה, בחר האמן ליצור על עץ באקריליק ובשמן ולהדביק טייפים מבד ומפלסטיק. התחושה הרישומית הנוצרת ברצועות הדבק הצבעוניות מתעתעת, עקב התנודות בין משטר לחופש. במבט ראשון נדמה שעבודות קולאז' גאומטריות אלו הן סימטריות, אולם אשליה זו הושגה ללא שימוש בסרגל אלא לפי עין האמן, באופן אינטואיטיבי.

קווים רוחביים ומאונכים נפגשים תוך שימוש בסולם צבעים מצומצם. העולם הצורני מודבק על עבודות שמן ישנות על עץ היוצרות רקע כתמי כהה ומערפל. בסיס זה משמש מצע לאותיות וסמלים הנגלים ונעלמים כגון: עשרת הדיברות, עשרים ושתיים האותיות העבריות, עץ הספירות על פי הקבלה היהודית, מנורת בית המקדש העומדת על שלוש רגליים, סולם יעקב

ועוד. בזכות מיומנותו הרבה בחומרים¹ כמו גם שליטתו בתכנים אוניברסליים והיכרותו עם תכנים מארון הספרים היהודי, הקנה האמן לעבודותיו תרגום מתחדש.

גילה גרינפילד מציגה בתערוכה קולאז'ים מהסדרה *Listen to your inner voice*, העוסקים בסלון כמרחב מחיה. הקולאז'ים הם מעין נופי-נפש המכליאים את המעוצב ואת העזוב, פנים וחוץ, החצנה והפנמה. בעבודותיה היא נדה במחוזות הזמן וממזגת שלושה תחומים אמנותיים מחייה: עיצוב, ציורי קיר ואמנות פלסטית.

עיצוב²

מקורות ההשראה החזותיים של גילה גרינפילד הם כתבי-עת של עיצוב, אדריכלות, אמנות ושירה משנות ה-50 וה-60 של המאה העשרים: כתב-עת לתרבות ואמנות *Dust* משוויץ; כתב-עת לאמנות ולארכיטקטורה *Aujourd'hui, art et architecture* מצרפת; כתב-העת לארכיטקטורה *JA – The Japan Architect* מיפן. מקור השראה נוסף הוא תוכנה אינטרנטית לעיצוב חללי פנים.

האמנית בונה סביבות חללי פנים, מרביתם ללא נוכחות אנושית, ריקים-נטושים. במרחבים אלו מופיעים רהיטים ואביזרים "סלונים" המפגישים בין הישן לחדש, בין חוסן לרוך ובין צורות גאומטריות שונות. רהיטים מעוצבים – ספות, כורסאות, כיסאות ושולחנות – מוארים באמצעות מקורות אור מגוונים: שנדלירים, מנורות שולחן, מנורות עמוד ועוד. דימוי חוזר בעבודותיה הוא הספה האדומה: "הספה האדומה היא אחד המוטיבים המרכזיים בעבודתי. היא מסמלת עבורי חום, ביטחון, בית ואדמה. יש בה גם משהו ארוטי... היא הרהיט החשוב ביותר בבית שלי", אומרת גילה גרינפילד.

לעתים מופיעות נשים בעבודות; תמונותיהן תחומות במסגרות על הקיר, כעין איקונות. "צילומי נשים אפרו-אמריקאיות מציגים נשים כסימבול של עוצמה ויופי, כמו הנשים במשפחה שלי שמקורה בתימן", מעידה האמנית. בקולאז'ים מאוחרים יותר מופיעה גם דמות אמה, צפורה סיבה גרינפילד, נוכחת-נעדרת במרחב הפרטי.

ציורי קיר על בניינים³

בעקבות לימודיה בצרפת עבדה גילה גרינפילד בפרויקטים גדולים של ציורי קיר ריאליסטיים על בניינים בסביבות עירוניות בחו"ל ובישראל. ציורי קיר על בניינים שונים באופיים מציור שנוצר בסטודיו האמן ומוצג בגלריה. עבודה על קירות היא עבודה מוזמנת, הדורשת מיומנויות טכניות, פיזיות וחברתיות: עבודת צוות לאורך זמן, דיסציפלינה, עבודה על פיגומים, התמחות של כל אחד מאנשי הפרויקט בנושא ציור מסוים (צמחים, דמויות וכו'). כמו כן נדרש דיאלוג עם הסביבה שבה נוצרת עבודת הקיר. לעומת הקירות החיצוניים, בקולאז'ים האינטימיים האמנית עוסקת בקירות באופן אחר, אישי. בקירות המתקלפים המופיעים בחללי הפנים נגלות טקסטורות ושכבות צבע כמטפורה לרובדי הזמן. לעתים הקירות שטוחים, עם נזילות צבע; פעמים אחרות הם יוצרים משחקי פרספקטיבה בין דו-ממד לתלת-ממד.

¹ יצחק גרינפילד לימד בסדנה להכרת חומרים של החוג לתולדות האמנות באוניברסיטה העברית בשנים

1987–1982.

² לימודי תקשורת חזותית ב'ויטל' - המרכז ללימודי עיצוב תל אביב והשראה מכתבי-עת של עיצוב.
³ לימודי ציורי קיר על בניינים עם, *Cité Création* ליוון ועבודה בפרויקטים שונים.

אמנות פלסטית⁴

בשנים מאוחרות יותר למדה גילה גרינפילד רישום וציור מהתבוננות, לימודים שאפשרו לה להניע תהליכים פנימיים ולעבדם בעבודות קולאז' וביצורי שמן. "הקולאז'ים והציורים שלי מזינים זה את זה – הקולאז'ים ציוריים והציורים קולאז'יסטים", היא מעידה. האמנית מצלמת ומתעדת חללי פנים ייחודים של סלונים, מוזאונים וגלריות הנקרים בדרכה. היא שואלת ומנכסת דימויים מתולדות האמנות וממגוון תרבויות. הדמות הנשית מיוצגת בטורסו, מוטיב חוזר בעבודות. "עוד ייצוג קלאסי ועוצמתי של הדמות הנשית", אומרת האמנית.

שנים רבות מפרידות בין יצחק גרינפילד לגילה גרינפילד, אב ובת העוסקים ביצירתם בשפות חזותיות ובתכנים שונים. בעבודות של כל אחד מהם ניכרת עשייה מרובדת ועשירה בהיסטוריה פרטית וקולקטיבית. אצל יצחק מופיעים יסודות התרבות והאמנות היהודיים והאוניברסליים, קמעויות וכתבים קבליים; אצל גילה מופיעים יסודות העיצוב, ציורי הקיר והאמנות הפלסטית השזורים יחדיו.

אירית לוין, אוצרת

---

⁴ לימודי ציור אצל ירדן וולפסון ומאיה כהן לוי, ספרות מקצועית והשאלת מוטיבים תרבותיים תוך סיורים במוזאונים ובגלריות ברחבי העולם.

טקסט: יצחק על ביתו גילה

בתי גילה

גילה היא אישה חזקת אופי. יום אחד אבו חאלד, סתת האבן, עבד בחצר שלנו בעין כרם בבניית מדרגות חדשות. גילה הייתה אז בת שש והתבוננה בו בעניין רב. כשסיים לעבוד הניח אבו חלד את הכלים והלך. ללא היסוס הרימה גילה את הפטיש והאיזמל והמשיכה לסתת את המדרגות החדשות.

יכולת הריכוז של גילה בציור תמיד ריתקה אותי. הספרייה האמנותית שלי הייתה לרשותה וכן חלקתי איתה את חוויות יצירת האמנות שלי. לפני שנים נתתי לגילה את האוסף הנדיר והיקר של מהדורות הירחון השוויצרי לתרבות ואמנות, Du. ידעתי שהחברות תהווה מקור השראה עבורה. הירחון היה לאחד הקשרים של גילה עם התרבות והאמנות של אירופה ולמעשה, זהו קשר עקיף עם משפחת הוריי שהיגרו ממזרח אירופה לארה"ב. תמיד יש לי הרגשה שיש לגילה כמיהה לאירופה. יחד עם זאת, יש בעבודתה נגיעה ים-תיכונית חזקה.

עבודות הקולאז' של גילה תמיד עניינו אותי בשל הגישה השונה והמקורית שלה. הקולאז'ים שלה מלאי הפתעות. בדרך כלל אני מגביל את הביקורת שלי לענייני קומפוזיציה וטכניקה כדי לא לעצור את התהליך האינטואיטיבי בעבודת הקולאז' שלה.

קולאז' היא אחת מטכניקות האמנות האהובות עלי. אני עוסק בקולאז' יותר משלושים שנה. בעבודות אלו אני משתמש בקמעות יהודיים ובפרטים מתוך הדפסים שלי object prints, ממקורות ארכיאולוגיים מארץ ישראל ומבבל. לעומת זאת, עבודות הקולאז' של גילה מבוססות על אובייקטים מחללי פנים של התקופה בת זמננו.

בחלק מן הקולאז'ים של גילה יש מוטיב של פיסול ערום מאמנות יוון שמשתלב בציורי חדרים קסומים מרוהטים בהם תלויות על הקירות מסגרות עם פורטרטים של נשים. בדרך כלל חלק מהמסגרות ריקות. אני שואל את עצמי מי יהיו הגיבורים העתידיים שימלאו את המסגרות האלו ולמה עד כה גילה מהססת למלא אותן. שאלתי אותה למה נשים מהמשפחה שלנו, למשל אמא או דודות, אינן מופיעות בעבודותיה והיא ענתה שיותר קל לה להשתמש במוטיב של נשים אפרו-אמריקאיות שהן עבורה סמל של עוצמה ויופי, ממש כמו הנשים במשפחה שלנו.

ערב אחד, כשגילה ביקרה בסטודיו שלי הראיתי לה סדרה של קולאז'ים בהם החומר העיקרי ששימש לבניית העבודה היה סרטי טייפ צבעוניים. היא מאד אהבה את הסדרה הזאת. "אבא בוא נעשה תערוכה ביחד", אמרה מיד וכך נולד הרעיון של התערוכה הזאת.

יצחק גרינפילד

טקסט: גילה על אביה יצחק

גילה על אביה

מאז היותי ילדה ובארבעים השנים האחרונות עבדת על קולאז', בעיקר דרך קריעות של ניירות שונים ומיוחדים ביד ודרך שימוש בכריכות ספרים ישנים מקרטון ומעור שחלקם היו בעבר ספרי קודש. מאז ומתמיד ידעתי שמאחורי הצורה והסמלים בעבודותיי ישנו עולם עשיר המבוסס על אידיאוגרמות וטקסטים מספרים יהודיים של רפואה וקמיעות. כשהתחלנו לעבוד על תערוכה זו התוודעתי לעובדה שהקולאז' הראשון שלך הורכב משרידי דף קרוע שנמצא בין דפיו של הספר "רזיאל המלאך" שקיבלת מאביה של אמי, צפורה. גם הבנתי שהעיסוק באידיאוגרמות הגיאומטריות לא נובע ממקור שכלתני אצלך, אלא מחיבור רגשי לשורשים של המשפחה שלנו.

אני לא זוכרת גם מתי בדיוק התחלת לעבוד עם סרטי הטייפ הצבעוניים. נראה לי שלפני כעשר שנים. זה התחיל בסימוני המזוודות שאיתן אתה נוסע לחו"ל והמשיך במתיחת הטייפים על עטיפת הפלאפון שלך ועל כד החרס העתיק שיושב בכניסה לבית בעין כרם. ראיתי עשרות חתיכות טייפ תלויות בסטודיו שלך מעל מוט ואז נוצרה הסדרה המרתקת הזו.

הסטודיו שלך היווה עבורי תמיד מקור של השראה וקסם.

אני מלאת הערכה לעבודה שלך. מעניינת אותי הדרך שבה אתה עובד. מתיחת הטייפים על גבי כריכות ישנות של ספרים או מצעים של צבע על עץ. אמרת לפני כמה ימים שאתה לא אוהב סימטריה, כי מה שסימטרי מת מבחינתך. על אף זאת, יש מספר רב של עבודות שלך שהן סימטריות. הדרך שבה אתה יוצר היא מאוד חופשית, והתוצאה היא סימטרית ומדויקת באופן מפתיע. דרך האסימטריה לסימטריה.

דרך ההרפיה והשחרור בעבודה שלך אתה מגיע בסופו של דבר לאיזון. כך אני מרגישה שאתה גם בחיים. אני נמשכת לצבעוניות העזה של העבודות בסדרה הזאת ולמורכבות ולגיאומטריה האבסטרקטית שלהן. עבודותיי לעומת זאת עוסקות בסלון כמרחב מחיה ויש בהן עיסוק בגיאומטריה של האלמנטים המרכיבים חלל זה ובחלוקה שלו. יש בעבודותיי אלמנטים "גזורים" ממגאזינים לעיצוב שהם לעיתים גם גרפיים והן עוסקות בשאלות הנוגעות לקומפוזיציה.

עולמך עוסק בחללי תודעה, רוח וסימבוליזם ואני עוסקת בחללי פנים ביתיים ובמרחבים. מרתק אותי בעבודותיך היחס בין השמיים לארץ, בין הרוח לחומר.

גילה גרינפילד

